

Frederik 7.s generalsuniform

19-65 a-o

Introduktion

Beskrivelse, materialer, snit

Mode

Dragtens historie

Tilstand

Konservering

Andre dragter som tilhørte Frederik 7.

Kilder, litteratur

Introduktion

Frederik 7. samlede ikke alene på oldsager, våben og glas, men også på uniformer og ordener. Han elskede at klæde sig flot og forskelligartet. Han var den første danske konge, som bar udenlandske uniformer som æreschef for et fremmed regiment, og for første gang i historien var de danske og svenske konger venner. Meget fra hans spændende garderobe er bevaret.

Denne daglige generalsuniform fra Livgarden til Fods bar han, da han blev malet af hofmaleren Wilhelm Gertner. På portrættet er han malet i galla med gallauniformens flotte epauletter. Uniformen består af våbenfrakke (jakken med de lange skøder) med generalsdistinktioner på skuldrene, kraven og ærmeopslagene. Frakken var blevet blå i stedet for rød i 1848, og det meget dyre sølvbroderi var sløjftet. Benklæderne har guldgaloner i siden; patrontasken hænger i en guldrem på skrå over brystet; bælte og skærfet om livet er lavet af guldtråd; og i siden bærer Kongen en svensk generalssabel, som han havde fået af sin ven, den svenske kong Carl XV.

Ordenerne han bærer er det danske Storkommandørtegn i halsen, samt en række miniatureordener: Dannebrogsmændenes Hæderstegn, den svenske Sværdorden og bryststjerne for Elefantordenen og Dannebrogordenen. Miniatureordenerne bruger man, når man har mange at vælge imellem, og hvis man ofte har brug for at flytte dem fra den ene uniform til den næste. Frederik 7. havde ca. 60 danske og udenlandske ordener, foruden mange emblemer og medaljer.

Beskrivelse

Generalsuniformen består af våbenfrakke, mørkeblå, med generalsdistinktioner og ordener; benklæder, lyseblå med guldgaloner; skærf med to kvaster, af guldtråd og rød silke; sabel med skede og felttegn; livgehæng og patrontaske.

Da uniformen blev afleveret til Rosenborg Slot, var der endvidere en aluminiumshjelm (se på Rosenborgs hjemmeside), støvler med sporer, handsker, Æreslegionens Officerskors, et rødt og hvidt silkeskærf og en felthue med. Ikke alle delene hører til uniformen.

Våbenfrakken er en uniformsjakke med længere skøder, et snit som Kongen foretrak. Den er syet af mørkeblåt, fint uldklæde. Kvaliteten er så fin, at det var unødvendigt at sømme underkanten, for stoffet trevler ikke op. Jakken lukkes midt for med 2 x 8 forgyldte messingknapper. Flippen er kortere og mere behageligt end tidligere og lukker ikke helt sammen under hagen.

Skulderdistinktionerne er af tykke, flettede guldsnore med tre store sølvstjerner – generalens tegn – broderet af pailletter og cantiller. Der er to forskellige monteringer til skulderdistinktionerne – muligvis på grund af en ændring i reglementet eller til montering af galla-epauletter.

Skøderne er meget lange og meget vide, for at skjule maven. Faktisk er det blot et stykke stof, over 4 m lang, som er rundskåret for at falde i pæne folder. Stoffet har øgninger for at opnå det flotte fald: der er sikkert tale om "kvarte sole" (en fjerdedel af en cirkel). De flotte, broderede strimler langs slidsen midt bag skjuler to hemmelige lommer.

Der er to skrå, udvendige lommer med lommeklapper på forstykkerne, samt et hul til at stikke sablen igennem. I nakken sidder en strop til at hænge jakken i – bøjlerne var endnu ikke i brug i den kongelige garderobe. Jakken er foret med sort, kipret silkestof, mens ærmerne er foret med tynd, solgul silketuft, så man bedre kan se, hvor ærmerne er når man tager den på. Der er fine røde "tittekanter" (smalle kanter i en afvigende farve) på forkanterne og langs slidsen midt bag. I hver side er der indvendige stropper med knaphuller til at knappe fast i bukserne, da man stadig brugte seler i stedet for bæltter til at holde bukserne oppe. Det quiltede for er fyldt med kartet uld. Der er både en stor og en lille indvendig lomme i venstre forstykke.

Ordener

På frakken sidder Kongens miniatureordener: Dannebrogsmændenes Hæderstegn (3 cm), den svenske Sværdorden (2,5 cm), Dannebrogordenens og Elefantordenens bryststjerner (4,5 cm mod normalt 10). Også båndene som ordenerne hænger i er formindsket: 1,5 cm mod normalt 2,7 eller mere, og meget finere vævet end til de store ordener. Selv *moirémønstret* (et præget, vatret mønster i repsvævet silkestof og – bånd) i båndene er formindsket.

Frakken er 83 cm lange midt bag, flippet er 5 cm høj midt bag og lidt kortere foran. Ærmelængde 67 cm, længde midtfor 79,2 cm.

Benklæderne er standard model af lyseblåt uldklæde, her med guldgalon i siderne. Der er en kile i sømmen midt bag ved taljen for at kunne gøre bukserne 17 cm større. Kilen er uforet og klippet på skrå af stoffet, så det bedre kan give sig. Den lukkes ved at binde snørebånd igennem syede øjer i hver side, foruden stropper til at knappe sammen som en spændetampe. Bukselinningen er smal midt bag (3 cm), men meget bredere (7,5 cm) foran.

Bukserne holdes oppe med seler, der knappes til hornknapper i linningen. Selerne blev ikke afleveret sammen med resten af uniformen. Gylpen knappes med seks hornknapper og linningen med en knap midtfor. Nederst på benene kan der knappes stropper på, som går under skosålen for at stramme bukserne ned over vristen. Der er ingen pressefolder.

Der er en lille, vandret lomme i højre forstykke, og lodrette sidelommer skjult bag guldgalonerne langs sidesømmen. Lommeposerne er af brunlig-rosa, kipret bomuldstoff. De er ikke slidte, og de er tomme. Galonen i siderne er 4,4 cm bredt. Den findes altid på generalsuniformen, men blev først omkring 1911 tilføjet admiralsuniformen.

Linningen er foret med tynd, hvid silketaft, og er kantet foroven med sort silkebånd så der ingen ubehagelige ombuk er. Bukserne er uforede bortset fra en indvendig forstærkning i skridtet af blødt vaskeskind og foring over lænden, måske for varmens skyld. Benklængde udvendigt 114 cm, indvendigt 83 cm. Livet kan blive op til 134 cm.

Skærfet

Skærfet som bæres om livet over bæltet, er flettet af guldtråd og rød silke i en teknik som kaldes *sprang*. Teknikken er ældgammel og kendes fra bronzealder gravfund i Danmark, og fra gravfund så forskellige steder som Egypten, Sydamerika og Kina. I dag kender man kun teknikken fra visse flettede hængekøjer.

Fletningen gør, at skærfet er meget elastisk i bredden, og uelastisk i længden: skærfets 6 cm i bredden kan udvide sig til 60 cm. Skærfet er omkring livet foret med læder (og altså ikke mere elastiske), mens de frithængende ender er uførede. De afsluttes med lange kvaster af guldtråd og rød silketråd, i flot possementarbejde, hvor trådene er flettet over en kerne af træ.

Midterstykket af hele skærfet er syet fast til en 122 cm lang strimmel skind i en bredde på 6 cm. Herfra hænger ned i hver ende yderligere 70 cm af skærfet, hvoraf de nederste 27 cm er kæmpekvaster i hver end. De er lavet af guldtråd i possementarbejde med *kantiller* (spiralformede metaltråde) og *crepiner* (dekorative snoede og knyttede snore). Kvasterne alene vejer næsten et kilo stykket. Inderste i kvasterne er mørkerøde, snoede silketråde, resten er guldsnore og snoede guldtråde.

Sabel med skede og felttegn der var en gave fra den svenske konge til Frederik 7. Sablens fæste og parerbøjle er af forgyldt metal. På grebet findes Carl XV's dobbelte, kronede navnetræk. På klingens er et svensk våben og indskrifterne: "Kongungen. Faderneslandet. Stål. Damast. Jernhuggare" samt signaturen W. Schmolz & Co Solingen. Sablen er 88,9 cm lang, stålskeden er 81,1 cm. Felttegnet er flettet af guld- og silketråde, og ender i en fast possementkvast.

Livgehæng og bælte. Bæltet er af flot, højrødt, poleret læder, med et fint præget gittermønster. På det sidder en 2 cm bredt guldgalon, som næsten dækker det røde læder, så der dannes smalle tittekanter af rødt – en gennemgående detalje i uniformen. Bæltet lukkes med en S-formet krog med dragehoveder, der hægtes i et øje imellem to alvorlige løvehoveder. Alt er af forgyldt messing med både matte og polerede partier. I venstre side og midt bag på bæltet findes to justerbare stropper til at hægte fast i sablen. Endvidere er der i venstre side en krog på en kort kæde til at hægte sablen op i, når man går. Når man står stille, hænger sablen næsten ned til jorden. Livmål her ca. 124 cm.

Patrontasken har samme størrelse som en lille aftentaske, men er en gravalvorlig del af uniformen. Den er lavet af læder, behandlet udenpå med en tyk lak, som oprindeligt var meget skinnende. På forsiden Frederik 7.s kronede monogram, hvilket betyder, at den stammer fra hans egen regeringstid – alle soldaternes patrontaske bar hans monogram. På hver side af monogrammet er en flammende kanonkugle – et stærkt symbol for en krigerkonge! Tasken lukkes med en messingknap og en lille strop. Ca. 10 x 15 cm, 3 cm tyk. Patrontasken er tom.

Patrontasken hænger på skrå over brystet i en 5,6 cm br. rem. Den består af en 5,5 cm bred guldgalon, monteret på en lidt bredere afstivning dækket af rødt klæde, hvilket danner en fin, rød kant. Spændet og monteringen er af forgyldt messing. Tasken bæres på ryggen, men kan nemt trækkes rundt foran (som et cykelbuds taske) så man kan komme til patronerne.

Dragtens historie

Dragten er kommet til Rosenborg den 27. april 1849 fra Skifte/Commissionen.

For at spare på den dyre sølvbroderede "sløjfeuniform" (se Frederik 6.) indførtes i 1806 en feltuniform for officererne af Livgarden til Fods. Denne uniform ændredes i 1820, ved at kraven blev lavere og til at hægte sammen. Uniformen forsvandt i 1848, da den mørkeblå våbenfrakken indførtes, men efter at den røde uniform genindførtes, fik officererne i 1865 broderi på krave og opslag, ligesom der er på denne uniform.

Uniformen har været udstillet på Slottet indtil ca. 1970. Den har været udlånt til særudstilling på Tøjhusmuseet i 1945.

Tilstand, konservering

Våbenfrakken er noget slidt ved epauletterne og ophængningsstroppen i nakken. Trenserne er ret brugte. Der er en lakskade fra livgehængen ved venstre side. Indvendigt er frakken noget slidt. Der er svedmærker og snavset under armene: frakken har siddet meget tæt. Guldbroderiet er lidt anløbet.

Andre dragter, som tilhørte Frederik 7.

På Rosenborg findes Frederik 7.s danske husaruniform, en admiralsuniform, hans skånske husaruniform, en selv-komponeret "Frederiksborg"uniform, hans Elefantordensdragt og hans uniform fra Livgarden. Desuden findes en del tilbehør og flere uniformskjoler fra hans ungdom.

Kilder, litteratur

Rosenborgs inventarprotokoller.

"5 Danske Kongers Uniformer", udstillingskatalog Tøjhusmuseet 1945.